

Sygn. akt VIII C 2393/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2015 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Anna Bielecka-Gąszcz

Protokolant: sekr. sąd. Anna Zuchora

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2015 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko J. S.

o zapłatę 861,82 zł

1. zasądza od pozwanej J. S. na rzecz powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwotę 691,42 zł (sześćset dziewięćdziesiąt jeden złotych i czterdzieści dwa grosze) z ustawowymi odsetkami od dnia 17 kwietnia 2015 roku do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądza od pozwanej J. S. na rzecz powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwotę 181,60 zł (sto osiemdziesiąt jeden złotych i sześćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt VIII C 2393/15

UZASADNIENIE

W dniu 17 kwietnia 2015 roku powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S., reprezentowany przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wytoczył w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko pozwanej J. S. powództwo o zapłatę kwoty 861,82 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu powód podniósł, że dochodzona pozwem wierzytelność wynika z umowy pożyczki nr (...) zawartej z pozwaną w dniu 2 lipca 2014 roku. Na mocy umowy powód przełał pozwaną kwotę 600 zł, którą pozwana zobowiązała się spłacić w 12 miesięcznych ratach do dnia 27 czerwca 2015. Pozwana nie wywiązała się z warunków umowy, na skutek czego powód wypowiedział umowę ze skutkiem na dzień 1 kwietnia 2015 roku. Na całkowitą kwotę zadłużenia w wysokości 1.404 zł złożyły się: kwota przekazana pozwaną powiększona o odsetki umowne – 713 zł, prowizja – 48 zł, koszt ustanowienia zabezpieczenia, którego powstanie związane było z udzieleniem pożyczki – 643 zł.

Pozwana spłaciła wyłącznie część zadłużenia, tym samym do zapłaty pozostała kwota 861,82 zł na którą składają się: kwota 634,91 zł z tytułu niespłaconej części kwoty pożyczki wraz z odsetkami umownymi, prowizja 48 zł, koszt ustanowienia zabezpieczenia, którego powstanie związane było z udzieleniem pożyczki 129,40 zł, kwota 41 zł z tytułu kosztów pism i upomnień oraz kwota 8,51 zł z tytułu skapitalizowanych odsetek umownych w wysokości

czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP naliczonych od dnia wymagalności poszczególnych rat do dnia poprzedzającego złożenie pozwu. **(pozew k. 2-5)**

Postanowieniem z dnia 7 maja 2015 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie, wobec stwierdzonego braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, przekazał przedmiotową sprawę do rozpoznania tutejszemu Sądowi. **(postanowienie k. 6v)**

Następnie po przekazaniu sprawy z elektronicznego postępowania upominawczego, powód uzupełnił braki pozwu w terminie i podtrzymał powództwo w całości. **(pozew k. 7-11)**

Na rozprawie w dniu 11 grudnia 2015 roku w imieniu powoda jego pełnomocnik nie stawił się – został prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy. Pozwana przyznała, że zawarła umowę pożyczki, ale zakwestionowała wysokość dochodzonego zadłużenia, zwłaszcza co do odsetek, kosztów jakiegoś zabezpieczenia i kosztów windykacyjnych. Wniosła o oddalenie powództwa. Oświadczyła, że jest osobą biedną, w podeszłym wieku i nie ma takich dużych pieniędzy na spłatę. Została okradziona i była zmuszona pozaciągać różne pożyczki, bo nie miała pieniędzy. **(protokół rozprawy k. 50, potwierdzenie odbioru k. 49)**

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 lipca 2014 roku pozwana J. S. zawarła z powodem (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w S. umowę pożyczki, na mocy której otrzymała określoną w umowie kwotę pieniężną 600 zł, zobowiązując się do jej zwrotu wraz z odsetkami w kwocie 113 zł, prowizją w kwocie 48 zł oraz kosztami ustanowienia zabezpieczenia w kwocie 643 zł, w 12 miesięcznych ratach w wysokości po 117 zł każda, począwszy od dnia 1 sierpnia 2014 roku.

Podstawę ustanowienia zabezpieczenia stanowiły zapisy umowy dodatkowej, stanowiącej integralną część umowy pożyczki, w myśl której, koszty zabezpieczenia związane z udzieleniem pożyczki powstają w związku ze sposobem zabezpieczenia umowy pożyczki – wystąpieniem i uzyskaniem przez Spółkę od poszczególnych podmiotów informacji gospodarczych o zobowiązaniach osoby fizycznej oraz uzyskaniem telefonicznej, mailowej lub pisemnej weryfikacji informacji dotyczących źródła i wysokości uzyskiwanego przez pożyczkobiorcę dochodu, bieżącej kontroli sytuacji finansowej osoby fizycznej w zakresie uzyskiwanych przez nią przychodów, zdolności i historii kredytowej, wypłacalności, niefigurowania w żadnym rejestrze dłużników, nieposiadania żadnych innych zaległości, oraz wszelkich innych czynników mogących wpłynąć na sposób wykonywania umowy pożyczki przez osobę fizyczną.

W razie braku zapłaty raty pożyczki w terminie albo zapłaty niepełnej raty pożyczki powód miał prawo do naliczania odsetek podwyższonych od zadłużenia przeterminowanego, których wysokość została określona w umowie jako czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym.

Ponadto powód miał prawo podjąć czynności mające na celu wyegzekwowanie zadłużenia w postaci wystawienia wezwań do zapłaty, których koszt przedstawiał się następująco: pierwsze wezwanie przesłane w formie sms-a – 5 zł, drugie i trzecie wezwanie przesłane za pośrednictwem przesyłki pocztowej – po 18 zł za każde. **(umowa pożyczki k. 18-19, umowa dodatkowa k. 20, harmonogram spłat pożyczki k. 21, potwierdzenie wykonania przelewu k. 22, wnioski k. 23, regulamin świadczenia usług k. 31-38, okoliczności bezsporne)**

Pozwana spłaciła jedynie część pożyczki, które to spłaty zostały zaksięgowane odpowiednio na część odsetek – w kwocie 0,44 zł, oraz na część należności głównej – w kwocie 584,56 zł. **(okoliczności bezsporne)**

Pismami z dnia 19 stycznia 2015 roku i 10 lutego 2015 roku powód wezwał pozwaną do spłaty zadłużenia łącznie w wysokości odpowiednio 141,22 zł i 277,53 zł.

Pismem z dnia 4 marca 2015 roku powód wypowiedział pozwanej umowę pożyczki. W treści wypowiedzenia strona powodowa wskazała, że zaległości pozwanej na dzień wystawienia pisma wynoszą 396,37 zł, w tym za nieuregulowane w terminie raty pożyczki – 351,44 zł, odsetki umowne – 3,93 zł, opłaty za wezwania do zapłaty – 41 zł (5 zł sms,

pierwsze pisemne wezwanie do zapłaty 18 zł, drugie pisemne wezwanie do zapłaty 18 zł). **(wezwanie do zapłaty z kserokopią książki nadawczej k. 24-25, k. 26-28, wypowiedzenie umowy k. 41, kserokopia książki nadawczej k. 42)**

Do dnia wyrokowania pozwana nie spłaciła zadłużenia dochodzonego przedmiotowym powództwem. **(okoliczności bezsporne)**

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, których prawidłowość i rzetelność sporządzenia nie budziła wątpliwości, nie była również kwestionowana przez żadną ze stron.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne częściowo i zasługuje na uwzględnienie w zakresie kwoty 691,42 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17 kwietnia 2015 roku do dnia zapłaty.

Powód wykazał, że strony zawarły umowę, na mocy której powód udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 600 zł, którą to kwotę pozwana zobowiązała się spłacić w 12 miesięcznych ratach wraz z odsetkami w wysokości 113 zł, prowizją w wysokości 48 zł oraz kosztami ustanowienia zabezpieczenia w wysokości 643 zł. Łączne zadłużenie pozwanej wynikające z umowy pożyczki kwoty 600 zł, to kwota 1.404 zł, przy czym całkowity koszt pożyczki wynosił 804 zł. Pozwana spłaciła wyłącznie część zadłużenia, stąd powód wypowiedział umowę pożyczki pismem z dnia 4 marca 2015 roku.

Skoro zatem pozwana zaciągnęła pożyczkę i zobowiązała się do jej spłaty, którego to obowiązku nie dotrzymała, powód miał prawo żądać od pozwanej zapłaty kwoty 691,42 zł, na którą składają się: niespłacony kapitał powiększony o wynikające z umowy oprocentowanie – 634,91 zł, prowizja – 48 zł oraz skapitalizowane odsetki umowne w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP naliczone od dnia wymagalności poszczególnych rat do dnia poprzedzającego złożenie pozwu – 8,51 zł.

W tym miejscu wskazać należy, że strona powodowa naliczyła pozwanej i dochodziła w przedmiotowej sprawie także kwoty 41 zł z tytułu kosztów wystawionych wezwań do zapłaty (5 zł, 18 zł, 18 zł) oraz kwoty 129,40 zł tytułem zapłaty pozostałej (niespłaconej) części kosztów ustanowienia zabezpieczenia, którego powstanie związane było z udzieleniem pożyczki. Wskazane opłaty za wezwania do zapłaty zostały zastrzeżone w zawartej przez strony umowie pożyczki, jako obciążające pozwaną w razie niewykonania umowy pożyczki przez pożyczkobiorcę. Z kolei koszt ustanowienia zabezpieczenia ustalony w umowie to kwota 643 zł, a zatem kwota przewyższająca wartość udzielonej pożyczki (600 zł), kwota ta, zgodnie z treścią umowy, powstała w związku ze sposobem zabezpieczenia umowy pożyczki – wystąpieniem i uzyskaniem przez pożyczkodawcę od poszczególnych podmiotów informacji gospodarczych o zobowiązaniach osoby fizycznej oraz uzyskaniem telefonicznej, mailowej lub pisemnej weryfikacji informacji dotyczących źródła i wysokości uzyskiwanego przez pożyczkobiorcę dochodu, bieżącej kontroli sytuacji finansowej osoby fizycznej w zakresie uzyskiwanych przez nią przychodów, zdolności i historii kredytowej, wypłacalności, niefigurowania w żadnym rejestrze dłużników, nieposiadania żadnych innych zaległości, oraz wszelkich innych czynników mogących wpłynąć na sposób wykonywania umowy pożyczki przez osobę fizyczną.

Zgodnie z treścią przepisu art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Cytowany przepis jednoznacznie określa granicę swobody umów wskazując, że ta jest ograniczona w szczególności przepisami ustawy. Takim przepisem ograniczającym swobodę umów jest między innymi przepis art. 385¹ § 1 k.c., który znajduje zastosowanie do wszystkich umów konsumenckich. Zgodnie z jego treścią, postanowienia umowy zawartej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument

nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.).

Okoliczności niniejszej sprawy wskazują na to, że w odniesieniu do zastrzeżonych w umowie należności za czynności pożyczkodawcy w postaci wezwań do zapłaty oraz czynności monitorujących zdolność kredytową pozwanej oraz jej sytuację finansową, postanowienia umowy nie były z pozwaną jako konsumentem indywidualnie uzgadniane, a niewątpliwie kształtują jej obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumenta. Należy zatem uznać, że postanowienia te nie wiążą pozwanej, gdyż w tym zakresie spełnione są przesłanki z art. 385¹ § 1 k.c.. Umowa pożyczki została zawarta pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem. Pozwana jako pożyczkobiorca nie miała rzeczywistego wpływu na treść tych postanowień umownych, które zostały jej narzucone w omawianym zakresie przez pożyczkodawcę. Powód posługiwał się wzorcem umowy w omawianym zakresie, zaś kwestionowane postanowienia umowne o kosztach obciążających pożyczkobiorcę w przypadku niewykonania zobowiązania oraz nakładające na pożyczkobiorcę obowiązek zapłaty składki zabezpieczenia, zostały przejęte z wzorca umowy zaproponowanej pozwanej jako konsumentowi przez kontrahenta. Omawiane postanowienia umowy pożyczki kształtują określony obowiązek konsumenta, w sposób niezgodny z dobrymi obyczajami, gdyż zastrzegają dodatkowe opłaty w rażąco wygórowanej wysokości, które w dodatku zostały z góry ściśle i dokładnie określone.

Wskazać przy tym należy, iż opłata za wezwanie do zapłaty (5 zł za pierwsze wezwanie wysłane poprzez SMS, po 18 zł za pierwsze i drugie wezwanie wysłane za pośrednictwem poczty), uwzględniając wysokość kosztów tego rodzaju usług stosowanych przez firmy je świadczące, jest znacznie zawyżona, w szczególności, że z załączonej do akt sprawy przez powoda kserokopii książki nadawczej wynika, że wypowiedzenie umowy oraz wezwania do zapłaty skierowane do pozwanej przesłano za pośrednictwem znanego powszechnego operatora.

W tym miejscu podkreślić również należy, że zgodnie z wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zapadłym w sprawie o sygn. akt XVII AmC 624/09, za niedozwolone i zakazane do wykorzystywania w obrocie z konsumentami zostały uznane postanowienia wzorców umownych nakładających na kredytobiorcę obowiązki w postaci konieczności poniesienia kosztów związanych z monitorowaniem kredytobiorcy, w przypadku niewykonania zobowiązań wynikających z umowy – a dotyczyło to kosztów telefonicznych upomnień, korespondencji kierowanej do kredytobiorcy związanej z nieterminową spłatą kredytu w postaci zawiadomień, upomnień itp., wyjazdu interwencyjnego do kredytobiorcy. Analogicznie orzekł Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 9 października 2006 roku w sprawie o sygn. akt XVII Amc 101/05.

Odnośnie zaś kosztów związanych ze składką zabezpieczenia wskazać należy, że jej wysokość jest nie tylko nieproporcjonalna do kwoty udzielonej pożyczki (przewyższa ją), ale także do rodzaju czynności, których podjęcie pokrywa. Podkreślić przy tym należy, że koszt ten precyzyjnie wskazano w umowie pożyczki (stanowiącej źródło dochodzonego roszczenia) niezależnie od zawarcia umowy dodatkowej stanowiącej integralną część umowy pożyczki. W ocenie Sądu trudno byłoby przyjąć, że czynności przedsięwzięte przez pożyczkodawcę a związane z monitoringiem sytuacji finansowej pozwanej, wymagały poniesienia wydatków kształtujących się na poziomie 643 zł. Niezależnie od powyższego podnieść należy, iż powód, zgodnie z przepisem art. 6 k.c., musiałby wykazać, że czynności te zostały w ogóle podjęte. Tymczasem z załączonej przez powoda dokumentacji nie wynika, aby w związku z przedmiotową umową pożyczki, zwracał się on do jakichkolwiek instytucji finansowych z wnioskiem o przekazanie informacji o zobowiązaniach pozwanej, weryfikował (telefonicznie, mailowo lub pisemnie) informacje dotyczące źródła i wysokości uzyskiwanego przez pozwaną dochodu, czy też na bieżąco kontrolował sytuację finansową pozwanej w zakresie uzyskiwanych przez nią przychodów, zdolności i historii kredytowej, wypłacalności, niefigurowania w żadnym rejestrze dłużników, nieposiadania żadnych innych zaległości. Strona powodowa, co prawda załączyła do akt sprawy fakturę VAT wystawioną przez Biuro (...) S.A., ale z dokumentu tego nie wynika jednak, aby otrzymane od w/w podmiotu informacje dotyczyły pozwanej. Powód nie udowodnił powyższego a to, zgodnie z treścią przepisu art. 6 k.c., na nim ciążył obowiązek udowodnienia, nie tylko tego, że koszty te zostały poniesione w związku z uzyskaniem informacji, co do osoby pozwanej ale i w jakiej wysokości, jako że z faktu tego wywodził skutki prawne.

Reguła ta znajduje również swój procesowy odpowiednik w treści art. 232 k.p.c., w świetle którego to strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Oznacza to, że obecnie Sąd nie jest odpowiedzialny za wynik postępowania dowodowego, a ryzyko nieudowodnienia podstawy faktycznej żądania ponosi powód. Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że powód, jako strona inicjująca proces, jest obowiązany do udowodnienia wszystkich twierdzeń pozwu, w oparciu o które sformułował swe roszczenie.

Wskazać wreszcie należy, że kwota ta pobierana jest tytułem ustanowienia zabezpieczenia, co wskazywałoby, że to uaktualnia się w przypadku braku spłaty zadłużenia. Tymczasem biorąc pod uwagę czynności, jakie mają być podjęte w ramach ustanowienia zabezpieczenia, wskazać należy, że te w żaden sposób nie zmiernają do pokrycia niespłaconego zadłużenia. Mają jedynie charakter technicznych czynności sprawdzających stan finansowy pozwanej.

W konsekwencji należy uznać, że zastrzeżenie dochodzenia od pozwanej zapłaty opłat za wezwania do zapłaty oraz składki zabezpieczenia jest niedozwolonym postanowieniem umownym, a jako takie – w świetle przepisu art. 385¹ § 1 k.c. – nie wiąże pozwanej.

Dodatkowo wskazać należy, że uwzględniając wysokość opłat, o których mowa wyżej, jak również składki zabezpieczenia, a także to, że już w samej umowie ustalono je na stałym poziomie niezależnie od kosztów faktycznie poniesionych w związku z podjęciem określonych czynności, obciążenie nimi pożyczkobiorcy można również rozważać w kategoriach kary umownej w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego za niewykonanie w terminie świadczenia pieniężnego. Wszelkie bowiem dodatkowe opłaty, jak opłaty za czynności windykacyjne, czy też związane z uzyskaniem informacji finansowych o pożyczkobiorcy, muszą mieć uzasadnienie ekonomiczne i nie mogą być określone w sposób dowolny.

W konsekwencji, Sąd w omawianym zakresie - co do należności dochodzonych z tytułu kosztów wezwań do zapłaty w łącznej wysokości 41 zł oraz składki zabezpieczenia w kwocie 129,40 zł (części niespłaconej dotychczas) - oddalił powództwo.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 691,42 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17 kwietnia 2015 roku do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie oddalając powództwo.

Podkreślić należy, że strona powodowa miała prawo, oprócz żądania należności głównej, żądać za czas opóźnienia odsetek w umówionej wysokości, jako że przepis art. 481 k.c. obciąża dłużnika obowiązkiem zapłaty odsetek bez względu na przyczyny uchybienia terminu płatności sumy głównej. Sam fakt opóźnienia przesądza, że wierzycielowi należą się odsetki. Dłużnik jest zobowiązany uiścić je, choćby nie dopuścił się zwłoki w rozumieniu art. 476 k.c., a zatem nawet w przypadku gdy opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności i choćby wierzyciel nie doznał szkody. Zgodnie z treścią § 2 art. 481 k.c. jeżeli strony nie umówiły się co do wysokości odsetek z tytułu opóźnienia lub też wysokość ta nie wynika ze szczególnego przepisu, wówczas wierzycielowi należą się odsetki ustawowe ogólne. Stosownie zaś do treści art. 482 § 1 k.c. od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa.

O kosztach procesu orzeczono w oparciu o przepis art. 100 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. Strona powodowa wygrała sprawę w około 80 % i dlatego w takim stopniu należy się jej zwrot kosztów procesu.

Na koszty poniesione przez stronę powodową złożyły się: opłata od pozwu 30 zł, koszty zastępstwa radcy prawnego w kwocie 180 zł (§ 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, w brzmieniu obowiązującym w dacie wytoczenia powództwa, t.j.: Dz.U. 2013, poz. 490) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł. Pozwana w przedmiotowej sprawie nie poniosła żadnych kosztów procesu.

Mając na względzie powyższe, należało zasądzić od pozwanej na rzecz powoda kwotę 181,60 zł (227 zł x 80% = 181,60 zł).

Z tych względów, orzeczono jak w sentencji.